

Problem dalszego wykorzystywania herbów i innych symboli samorządowych opublikowanych w Biuletynie Informacji Publicznej

Michał Bernaczyk*

Herb gminy, powiatu lub województwa jest jednym z najistotniejszych elementów identyfikujących jednostkę samorządu terytorialnego. Naturalne stają się więc obawy przed bezprawnym wykorzystywaniem herbu lub innego symbolu wskutek ich umieszczenia w internetowym Biuletynie Informacji Publicznej (dalej: BIP). Zgodnie z art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 6 września 2001 roku o dostępie do informacji publicznej¹ „tworzy się urzędowy publikator teleinformatyczny - Biuletyn Informacji Publicznej - w celu powszechnego udostępniania informacji publicznej, w postaci ujednoczonego systemu stron w sieci teleinformatycznej”. Powołana ustawa wprowadza więc stosunkowo nowatorskie rozwiązanie związane z konstytucyjnym prawem do informacji (zob. art. 61 Konstytucji RP). Ustawodawca stworzył system urzędowych stron internetowych, z określeniem minimalnego katalogu informacji zamieszczanych w tym publikatorze włącznie (zob. art. 8 ust. 3 u.d.i.p.), a na podstawie art. 10 ust. 1 u.d.i.p. przyznał pierwszeństwo udostępniania informacji poprzez BIP kosztem procedury wnioskowej. Specyfika tej instytucji prawnej nie zmienia faktu, że BIP funkcjonuje wyłącznie w Internecie, a to naraża go na skomplikowane i unikalne zarazem problemy prawne. Niniejszy

* Doktor nauk prawnych, aplikant radcowski OIRP we Wrocławiu, pracownik Kancelarii Radców Prawnych T. Czapczyński, D. Górecki, I. Powązka s.c. we Wrocławiu, współpracownik Centrum Badań Prawnych i Ekonomicznych Problemów Komunikacji Elektronicznej Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego.

¹ Dz.U. z 2001 roku, Nr 112, poz. 1198 ze zm., dalej jako u.d.i.p.

artykuł powstał z inspiracji praktycznymi zagadnieniami występującymi niemal wyłącznie w przypadku elektronicznej formy dostępu do informacji publicznej.

Herb, flaga, emblematy oraz insygnia należą do kategorii informacji, które z całą pewnością możemy zakwalifikować jako informacje publiczne, o ile przysługują podmiotowi określone w art. 4 ust. 1 u.d.i.p. Jak już wielokrotnie podnoszono w opracowaniach dotyczących informacji publicznej, nie istnieje definicja sprawy publicznej. Zgodnie z art. 1 ust. 1 u.d.i.p. „każda informacja o sprawach publicznych stanowi informację publiczną w rozumieniu ustawy i podlega udostępnieniu na zasadach i w trybie określonych w niniejszej ustawie”. Brak precyzyjnej definicji w pewnej mierze kompensowany jest przez działalność sądów administracyjnych i naukę prawa. Po blisko sześciu latach funkcjonowania ustawy doczekaliśmy się licznych doktrynalnych propozycji rozumienia „sprawy publicznej” kładących akcent na publiczny charakter podmiotu i majątku, którego owe sprawy dotyczą². Natomiast w uzasadnieniu wyroku NSA z 30 października 2002 roku (sygnatura II SA 1956/02)³ możemy przeczytać m.in., że „zgodnie z art. 1 ust. 1 ustawy [o dostępie do informacji publicznej – u.d.i.p.] i art. 61 Konstytucji RP informację publiczną stanowi (...) każda wiadomość wytworzona przez szeroko rozumiane władze publiczne oraz osoby pełniące funkcje a także inne podmioty, które tę władzę realizują bądź gospodarują mieniem komunalnym lub majątkiem Skarbu Państwa w zakresie tych kompetencji. Taki charakter ma również wiadomość niewytworzona przez podmioty publiczne lecz odnoszące się do tych podmiotów”.

Zgodnie z ustawą z dnia z dnia 21 grudnia 1978 roku o odznakach i mundurach⁴ „odznakami mogą być emblematy, godła, barwy, herby miast lub województw oraz inne przedmioty, chociażby powszechnie używane”, jeżeli sposób ich sporządzenia i używania wskazuje na to, że mają służyć celom organizacyjnym, honorowym lub okolicznościowym (zob. art. 1 ust. 1 i 2 u.o.i.m.). Artykuł 3 u.o.i.m. przewiduje, że jednostki samorządu terytorialnego mogą ustanawiać, w drodze uchwały organu stanowiącego danej jednostki, „własne herby, flagi, emblematy oraz insygnia i inne symbole”. Wspomniana regulacja znajduje swoje rozwinięcie w ustawach regulujących ustrój samorządu terytorialnego. Podejmowanie uchwał w sprawach herbu gminy należy do właściwości rady gminy (zob. art. 18 ust. 2 pkt 13 ustawy o samorządzie gminnym z 8 marca 1990 roku⁵), rady

² Na temat pojęcia „informacja o sprawach publicznych” zob. szerzej M. Bernaczyk, M. Jabłoński, K. Wygoda, *Biuletyn Informacji Publicznej. Informatyzacja administracji*, Wrocław 2005, s. 47-60.

³ Opubl. w Monitorze Prawniczym z 2002, nr 23, s. 1059.

⁴ Dz.U. z 1978 nr 31 poz. 130 ze zm., dalej jako: u.o.i.m.

⁵ Tekst jednolity - Dz.U. z 2001 roku Nr 142, poz. 1591 ze zm.

powiatu (art. 12 pkt 10 ustawy o samorządzie powiatowym⁶). W przypadku samorządu uchwałę w sprawie herbu województwa podejmuje sejmik województwa. Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie województwa⁷ nie wymienia wprost takiej kompetencji, ale wynika to wprost z art. 3 ust. 1 u.o.i.m.

Wymienione kompetencje zostały zastrzeżone przez ustawy do wyłącznej właściwości organów stanowiących samorządu terytorialnego⁸. Odrębne rozwiązanie przewidziano w przypadku miasta stołecznego Warszawy, której herb został nadany bezpośrednio z mocy ustawy z obowiązkiem dookreślenia wizerunku w statucie miasta („Herbem m.st. Warszawy jest wizerunek Syreny o wzorze określonym w statucie m.st. Warszawy” - zob. art.1 ust. 3 ustawy z dnia 15 marca 2002 roku o ustroju miasta stołecznego Warszawy z dnia 15 marca 2002 roku⁹).

Nie powinno budzić naszych wątpliwości, że herb jednostki samorządu terytorialnego powstaje z jej inicjatywy, z udziałem ministra właściwego ds. administracji publicznej¹⁰ dotyczy jej bezpośrednio, co kwalifikuje go do kategorii informacji publicznych. Informacja o przebiegu prac nad herbem, a także ogłoszenie o zamiarze jego przyjęcia również stanowią informację o sprawach publicznych (zob. art. 6 ust. 1 pkt. 1 lit. b) i c) u.d.i.p. oraz dalsze uwagi na temat „innych symboli”).

Ponadto należy zwrócić uwagę na zadania własne samorządu terytorialnego polegające „na wspieraniu i upowszechniania idei samorządowej” i „promocji gminy” (zob. art. 7 ust. pkt 17-18 ustawy o samorządzie gminnym; por. także art. 4 ust. 1 pkt 21 ustawy o samorządzie powiatowym; ustawa o samorządzie województwa nie zawiera analogicznego zadania wysłowionego wprost, ale nie mam wątpliwości, że stosowanie herbu i innych symboli identyfikujących jednostkę samorządu terytorialnego może być integralną częścią innych zadań dotyczących opracowywania strategii województwa i promocji na określonych obszarach działalności). Skoro jednostki samorządu terytorialnego posiadają osobowość prawną, to przysługują im określone dobra osobiste, a jak trafnie stwierdził Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 29 maja 2000 roku (sygn. I ACa 1617/99) „dobra osobiste osób prawnych,

⁶ Tekst jednolity - Dz.U. z 2001 roku, Nr 142, poz. 1592 ze zm.

⁷ Tekst jednolity - Dz.U. z 2001 roku Nr 142, poz. 1590 ze zm.

⁸ Por. wyrok NSA z dnia 14 lutego 2001 roku, oddział zamiejscowy w Szczecinie, sygn. SA/Sz 1349/99, niepublikowany. Sąd stanowczo zakwestionował właściwość zarządu miasta w tej sprawie.

⁹ Dz.U. z 2002 roku Nr 41, poz. 361 ze zm.

¹⁰ Szczegółowa procedura opiniodawcza w ramach Komisji Heraldycznej została uregulowana w art. 2a u.m.i.o. oraz w Rozporządzeniu Rady Ministrów z 27 lipca 1999 roku w sprawie Komisji Heraldycznej (opubl. w Dz.U. z 1999 roku, Nr 70, poz. 779 ze zm.).

to wartości niemajątkowe, dzięki którym osoba prawna może funkcjonować zgodnie ze swym zakresem działań¹¹. Trudno sobie wyobrazić realizację zadań samorządu terytorialnego bez wykorzystania ich zewnętrznych oznaczeń, a w szczególności bez poręczenia ich ochrony prawnej. Można z dużym prawdopodobieństwem założyć, że każde nieuprawnione wykorzystanie herbu i innych symboli przez osoby trzecie niesie za sobą ryzyko podważenia autorytetu podmiotu władzy publicznej niezbędnego do wykonywania zadań władzy publicznej. Z tego powodu jednostki samorządu terytorialnego mogą korzystać z cywilnoprawnej ochrony dóbr osobistych również w odniesieniu do herbów, a nie tylko dla ochrony nazwy jako elementu indywidualizującego¹². Wynika to z art. 43 w związku z art. 23 i 24 Kodeksu cywilnego, co umożliwi jednostkom samorządu terytorialnego zażądać ustalenia prawa do herbu, zaniechania działań naruszających ich dobra, usunięcia skutków naruszenia, czy wreszcie zażądać odszkodowania. Stosownie do art. 23 § 1 Kodeksu cywilnego „Ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Na zasadach przewidzianych w kodeksie może on również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny”. Nie ma możliwości użycia herbu przez podmiot, którego ów symbol nie dotyczy, chyba że nabył on od jednostki samorządu terytorialnego uprawnienia do jego wykorzystania, a nie sposób wiązać taki skutek z samym faktem pobrania herbu ze strony podmiotowej BIP, o czym będzie mowa dalej.

Trafne są więc poglądy umożliwiające sięganie do instrumentów prawnych wynikających z ustawy z dnia 30 czerwca 2000 Prawo własności przemysłowej¹³ w przypadkach, w których istnieje zapotrzebowanie na gospodarcze użycie herbu z licencjonowaniem włącznie albo konieczna jest reakcja na próbę komercyjnego wykorzystania herbu bez zgody uprawnionego organu (zob. art. 132 ust. 2 Prawa własności przemysłowej)¹⁴.

Powołane środki prawne nie gaszą jednak obaw w sytuacji, w której herb lub inny symbol zostaje zakwalifikowany przez redaktora jako informacja publiczna i następnie udostępniony

¹¹ Opubl. w Wokanda z 2001 roku, nr 11/43

¹² Por. wyrok Sądu Apelacyjnego z dnia 30 lipca 1991 roku w Poznaniu, sygnatura I ACr 157/01, opubl. w Wokanda z 1992 roku, nr 3/27.

¹³ Tekst jednolity – Dz.U. z 2003 roku Nr 119, poz. 1117 ze zm.

¹⁴ Szerzej na ten temat zob. J. Murzydło, *Ochrona prawna herbu*, Wspólnota z 2005 roku, nr 24, a także K. Woryna, *Herby miejskie w nowym prawie własności przemysłowej*, Samorząd Terytorialny z 2001 roku, nr 7-8, s. 14 i n.

w trybie bezwnioskowym (BIP). Katalog informacji przeznaczonych obowiązkowo do publikacji w BIP nie odnosi się wprost do herbów, flag i innych symboli samorządu terytorialnego, ale z chwilą ich ustanowienia stają się one integralną częścią enigmatycznie określonego „statusu prawnego” jednostki samorządu terytorialnego (zob. art. 6 ust. 1 pkt 2 w zw. z art. 8 ust. 3 zd. 1 u.d.i.p.). Taka konkluzja predysponuje herb do umieszczenia do BIP, co otwiera jednak problem jego specyficznej elektronicznej postaci. Biuletyn Informacji Publicznej jest urzędowym publikatorem teleinformatycznym, co stwarza faktyczną możliwość nieograniczonego kopiowania jego zawartości, przetwarzania i wykorzystania przez odwiedzających. Należy zwrócić uwagę, że nie idzie tu wcale o to, czy herb będzie powielany, ponieważ to wynika z istoty systemu teleinformatycznego w którym działa BIP. Pobranie herbu następuje automatycznie i jest konieczne, aby zapoznać się z informacją publiczną. Istota problemu sprowadza się do sytuacji, w której odwiedzający powołują się na ogólną dostępność BIP i zaczynają wykorzystywać pobrany herb dla potrzeb wykraczających poza zapoznanie się z informacją publiczną.

Abstrahując od argumentacji pozamerytorycznej opartej na fałszywym przeświadczeniu o braku jakichkolwiek praw do ogólnodostępnych treści umieszczanych w Internecie, należy zastanowić się, czy opublikowanie herbu w BIP wywołuje skutek prawny dla osób wchodzących w posiadanie tego wizerunku. Próba uzasadnienia wszelkiej swobody korzystania z herbów poprzez odwołanie się do „urzędowego” charakteru publikatora (zob. art. 8 ust. 1 u.d.i.p.) wydaje się nie mieć praktycznego znaczenia, mimo że w doktrynie prawa tworzy się analogię pomiędzy innymi dziennikami urzędowymi a BIP. W literaturze komentarzowej można spotkać się z powszechnie akceptowanym poglądem T. R. Aleksandrowicza, który następująco opisuje oficjalny charakter BIP: „W przepisie więc zawarte jest kreowanie swego rodzaju oficjalnej instytucji. [...]. Z tego punktu widzenia można porównać Biuletyn Informacji Publicznej do Monitora Polskiego lub dzienników urzędowych poszczególnych ministerstw. Różnica sprowadza się do nośnika informacji i zawartych na nim treści”¹⁵. Nie oznacza to, że takie porównania daje się przeprowadzić w sferze praw do zawartości dzienników urzędowych. Zawartość Dziennika Ustaw lub Monitora Polskiego nie jest objęta prawami autorskimi, ponieważ zgodnie z art. 4 pkt 1 ustawy z dnia 27 lutego 1994 roku o prawie autorskim i prawach pokrewnych¹⁶ „nie stanowią przedmiotu prawa autorskiego akty normatywne lub ich urzędowe projekty”. Innymi słowy: wyłączenie ochrony autorskoprawnej nie wynika z faktu, że określona treść znajduje się w urzędowym dzienniku, ale ze względu na to, że przepis wskazuje tę właśnie treść jako nieobjętą prawem autorskim.

¹⁵ Zob. T. R. Aleksandrowicz, *Komentarz do ustawy o dostępie do informacji publicznej*, Warszawa 2002, s. 147–148.

¹⁶ Tekst jednolity – Dz. U. z 2000 roku Nr 80 poz. 904 ze zm.

Teoretycznie można więc wyobrazić sobie taką zawartość urzędowej strony podmiotowej BIP, która będzie stanowić utwór chroniony prawem autorskim, mimo że została udostępniona w BIP masowemu odbiorcy. Należy podkreślić, że ustawa o dostępie do informacji publicznej nie określa zasad i trybu postępowania organów w przypadku kolizji pomiędzy prawem autorskim i prawem do informacji, a dokładniejsze analizy w tym zakresie spotyka się stosunkowo rzadko¹⁷.

Koncentrując się na kwestii herbów i innych symboli samorządu terytorialnego zwróćmy uwagę, że „urzędowe dokumenty, materiały, znaki i symbole” nie stanowią przedmiotu prawa autorskiego (art. 4 pkt 3 ustawy o prawie autorskim), ale wyłączenie herbów nie oznacza dowolności ich przetwarzania i używania. Co prawda – mniej lub bardziej świadomie – do nowego Rozporządzenia MSWiA z 18 lutego 2007 roku w sprawie Biuletynu Informacji Publicznej¹⁸ wprowadzono możliwość „powtórznego wykorzystania” informacji publicznych, ale nie ma ono charakteru nieograniczonego. Otóż zwróćmy uwagę, że § 4 rozporządzenia stanowi, że „informacje publiczne zawarte w BIP organizuje się w postaci baz danych, a ich udostępnianie odbywa się w oparciu o mechanizmy baz danych”. Przed wejściem w życie nowego rozporządzenia w sprawie BIP na łamach komentarza do identycznego § 4 uchylonego Rozporządzenia MSWiA z 17 maja 2002 roku w sprawie Biuletynu Informacji Publicznej¹⁹ proponowano, aby interpretować pojęcie bazy danych zgodnie z definicją legalną zawartą w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku o ochronie baz danych²⁰. W obowiązującym rozporządzeniu uzupełniono słowniczek definicji legalnych właśnie o definicję bazy danych z ustawy o ochronie baz danych (zob. § 2 pkt 4 rozporządzenia), którą stanowi „zbiór danych lub jakichkolwiek innych materiałów i elementów zgromadzonych według określonej systematyki lub metody, indywidualnie dostępnych w jakikolwiek sposób, w tym środkami elektronicznymi, wymagający istotnego, co do jakości lub ilości, nakładu inwestycyjnego w celu sporządzenia, weryfikacji lub prezentacji jego zawartości”. Baza danych nie będzie podlegała ochronie wynikającej z ustawy o ochronie baz danych, jeżeli odznaczać się będzie cechami utworu w rozumieniu ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych. W sytuacji, w której nie można stwierdzić twórczych cech bazy danych w rozumieniu prawa autorskiego, podlega ona ochronie na podstawie przepisów ustawy o ochronie baz danych. Oznacza to, że podmiot udostępniający informację publiczną może być traktowany jako „producent” w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie baz danych, a co za tym idzie,

¹⁷ Szerzej na ten temat zob. M. Bernaczyk, M. Jabłoński, *Praktyczne problemy wdrażania ustawy o dostępie do informacji publicznej. Komercjalizacja informacji publicznej*, elektroniczna Administracja, numer 1 z 2007 roku, s. 2-15.

¹⁸ Dz.U. z 2007 Nr 10, poz. 68.

¹⁹ Dz.U. z 2002 roku Nr 67, poz. 619.

²⁰ Dz. U. z 2001 roku Nr 128, poz. 1402 ze zm. Szerzej na ten temat zob. M. Bernaczyk, M. Jabłoński, K. Wygoda, *Biuletyn Informacji Publicznej...*, s. 209-211.

może on m.in. żądać od osoby, która naruszyła jego prawo do bazy danych, zaniechania naruszeń, przywrócenia stanu zgodnego z prawem i wydania bezprawnie uzyskanej korzyści majątkowej, może również żądać naprawienia wyrządzonej szkody na zasadach ogólnych (zob. art. 11 ustawy o ochronie baz danych). Należy jednak pamiętać o tym, że u.d.i.p. nakłada obowiązek zapewnienia nieodpłatnego dostępu do baz danych tworzących BIP. Mamy więc do czynienia z sytuacją o której mowa w art. 7 ust. 1 ustawy o ochronie baz danych: „producent bazy danych udostępnionej publicznie w jakikolwiek sposób nie może zabronić użytkownikowi korzystającemu zgodnie z prawem z takiej bazy danych, pobierania lub wtórnego wykorzystania w jakimkolwiek celu nieistotnej, co do jakości lub ilości, części jej zawartości”, a „korzystanie z baz danych, (...) nie może naruszać normalnego korzystania z baz danych lub godzić w słuszne interesy producenta baz danych (art. 7 ust. 3 ustawy o ochronie baz danych). Oczywiście, odrębną kwestią jest czy w każdym przypadku strona podmiotowa BIP będzie bazą danych, ponieważ informacje publiczne muszą być zestawione według określonej „systematyki lub metody”. Indywidualnej oceny wymaga, czy w danym przypadku użyto „nieistotnej, co do jakości lub ilości” części zawartości bazy danych, ale wobec dotychczasowych rozważań trudno uznać herb - składnik dóbr osobistych samorządowej osoby prawnej - za część nieistotną. Skorzystanie z herbu lub innego symbolu opublikowanego w BIP wyczerpuje się więc w momencie zapoznania się z jego wizerunkiem. W ten sposób zostaje spełniona podstawowa funkcja tego publikatora.

Zagadnienie powtórnego wykorzystywania informacji zamieszczonych w BIP siłą rzeczy nie może pomijać relacji pomiędzy u.d.i.p. a dyrektywą 2003/98/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 17 listopada 2003 roku w sprawie ponownego wykorzystywania informacji sektora publicznego²¹. Dyrektywa w sprawie ponownego wykorzystywania informacji sektora publicznego stwierdza jednak, że jej postanowienia nie stanowią uszczerbku dla dyrektywy 2001/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 maja 2001 roku w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym²² i dyrektywy 96/9/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 marca 1996 roku w sprawie ochrony prawnej baz danych²³. Tymczasem ostatnia dyrektywa wprowadza zasady zbieżne z powołanym uprzednio art. 7 ustawy o ochronie baz danych (por. art. 8 dyrektywy w sprawie ochrony prawnej baz danych).

²¹ Dz.Urz. L 345, z dnia 31 grudnia 2003 roku, s. 90. Szerzej na ten temat zob. D. Adamski, M. Bernaczyk, *Znaczenie dyrektywy o ponownym wykorzystaniu informacji sektora publicznego dla ustawy o dostępie do informacji publicznej*, e-Administracja nr 2 z 2006 roku, s. 2-15. Por. także Zob. Bernaczyk, M. Jabłoński, *Praktyczne problemy wdrażania ustawy...*, s. 8-11.

²² Dz.U. L 167 z dnia 22 czerwca 2001, s. 10.

²³ Dz.U. L 77 z dnia 27 marca 1996, s. 20.

Chcąc pokusić się o pewne podsumowanie dotychczasowego wątku, odnoszę wrażenie że pierwszorzędą rolę powinny odgrywać powołane poprzednio przepisy prawa cywilnego oraz ochrona wynikająca z prawa własności przemysłowej. Należy pamiętać, że art. 3 ust. 1 u.o.i.m. przewiduje możliwość ustanowienia „innych symboli”. Współcześnie nabiera to co raz większego znaczenia w przypadku podejmowania przez samorząd działalności promocyjnej np. miasta, regionu i tworzenia co raz to nowych fantazyjnych nazw i znaków graficznych. W powołanym uprzednio wyroku NSA (sygn. SA/Sz 1349/99) zakwalifikowano „logo” miasta jako „inny symbol” w rozumieniu art. 3 ust. 1 u.o.i.m., co powoduje, że wyłącznie właściwym będzie tu rada gminy, powiatu lub sejmik województwa ustanawiająca ów symbol w drodze uchwały. W art. 3 ust. 2 u.o.i.m. ustawodawca postanowił, że wzory „innych symboli”, ustanawia się w zgodzie z zasadami heraldyki, weksylologii oraz miejscową tradycją historyczną. Wyłanianie i ustalanie takiego symbolu może dokonać się w drodze konkursu, przeprowadzonego zgodnie z uchwalonym przez radę regulaminem. Dla ochrony tych symboli można będzie korzystać z wymienionego poprzednio instrumentarium prawnego.

Przedstawione zagadnienie pokazuje, że w miarę rozwoju i rozszerzania zawartości BIP będziemy się stykać z problemem szeroko pojętych praw własności intelektualnej. Jak podnoszono na łamach piśmiennictwa, problem „twórczych” składników BIP będzie nabierał znaczenia, o ile wzrośnie presja na uatrakcyjnienie metody przekazu informacji publicznej²⁴. Jeśli podmioty władzy publicznej zdecydują się na wprowadzenie np. zdjęć, filmów, dźwięków lub „digitalizację” dokumentów, to z biegiem czasu pojawią się wątpliwości co do uprawnień do poszczególnych materiałów. Będzie to łatwe do rozstrzygnięcia, jeśli wykonają je sami pracownicy podmiotu prowadzącego BIP w ramach powierzonych czynności. Wówczas zastosowanie znajdzie art. 12 prawa autorskiego. Trudniejsze są kwestie materiałów sporządzonych przez osoby trzecie, dlatego sugeruję, aby organy administracji dokładnie określały w umowach cywilnoprawnych dozwolone pola eksploatacji danego utworu z wyraźnym wskazaniem docelowego udostępnienia w BIP.

²⁴ Zob. M. Bernaczyk, M. Jabłoński, *Praktyczne problemy wdrażania ustawy...*, s. 14.